

U društvu Pjera Kurira, Vedrana Gliga, Vladimira Rizmonda, Anke Šegvić odgojio je generacije splitskih klasičara, uvodeći ih u ljepote klasičnih jezika i antičke povijesti. Njegovi učenici pripovijedaju (potpisnici ovih redaka nije predavao) kako je njegova strogost u metodi zapravo bila životna škola mišljenja, ali i ponašanja. Nepopustljivost prema površnosti nije značila nedostatak sluha, upravo simpatije, za razigranost mladosti. Dapače, svijet razreda bio je jedan, a svijet ekskurzije, zajedničkog izleta, svijet drugi, u koji je onaj prvi bio uključen ne kao obveza, nego kao bogatstvo i prvi zalag zrelosti.

Sva trojica radila su do samoga kraja svojih dugih i plodnih života: sva trojica otišla su za notnim stalkom. Njihova glazba slična je onim zadarskim orguljama: ali ne dotiče ih more, nego znanje koje su nam dali i naše sjećanje.

Zlatko Šešelj Alfred Pal (1922.-2010.)

Kad se u ovakvim prikladnim osvrtima progovara o preminulim velikanima, često se iskaz pretvara u niz predvidljivih fraza o zanimljivom i bogatom životu, o zaslugama i uspjesima, o doprinosima i dosezima. No kad se opraštamo od Alfreda Pala, moramo se sasvim udaljiti od frazerske poze, jer Palov je život – a i njegovo djelo: grafički dizajn i slikarski opus – sve samo ne fraza i kliše.

Sretali smo ga godinama u gradu kad je Zrinjevcem ili Jelačić placem prolazio zadubljen u Vjesnik sfrkan na širinu stupca, duge sijede kose, u trapericama (premda već u sedmom desetljeću!), zagrnuta puloverom, a kad smo mu se javili, uvijek spremna na vesele razgovore, na šalu, smijeh i životnu radost.

Upravo to, životna radost, bila je zaštitni znak Alfreda Pala, njegov odgovor na sve neljudsko što ga je tijekom života zadesilo.

A život mu se odvijao tijekom najkrvavijih godina najkrvavijeg stoljeća ljudske povijesti, pa kad nam je – bez ikakve mržnje – opisivao svoje životne gubitke (cijelu su mu obitelj, vukovarske Židove, pobile ustaše) ili svoje golgote (jer ga je UDBA, premda je bio partizan i jedan od sudionika kongresa kulturnjaka u Topuskom, bez ikakva razloga – a bila su takva vremena da joj razlozi i nisu trebali – zatočila na Golom otoku, a kad nije htio biti njezin konfident i po drugi put poslala u taj jugoslavenski gulag), nehotice je slikao fresku cijelog stoljeća kojem je bio svjedokom.

Svoj osjećaj prema tom prokletom stoljeću utkao je u svoje slike, bilo one koje su nastale kao reminiscencija na čovjeka u strahoti golootočkog gulaga (jer je od bljeska sunca gotovo oslijepio i izgubio sposobnost razlikovanja boja), bilo one koje se pitaju o Bogu (premda nije bio religiozan).

No svoj osjećaj da je ponovo rođen, nakon što je pobijedio svoje mučitelje, preživio patnje, osnovao obitelj i disao punim plućima, utkao je u svoje grafičke radove (plakate, kataloge, naslovnice knjiga, prijelome). Palove su knjige, doista, klicale i nije čudo da se senzacija Biblioteke Hit (uz sve zasluge koje za nju

imaju autori i urednik Zlatko Crnković) jednim dijelom temeljila na ljepoti i ingenioznosti Palova layouta!

Tu životnu radost prelio je Pal i u naslovnice knjiga Biblioteke LATINA ET GRAECA i njegov se kreativni dodir i te kako osjetio na literaturi koju su drugi izdavali ukoričenu u meandre i iskežene stilizacije teatarskih maski!

Njegova naslovnica za prvu našu knjigu – Škiljanov prijevod Katulovih pjesama – progovorila je suvremenim dizajnom o tom pjesniku koji, premda je mrtav već dulje od dva milenija, i danas zvuči kao naš suvremenik. Za likovni izraz svoga pjesništva Katul je u Palu našao svog potpunog tumača.

I tako su se od davne 1978. redale knjige i naslovnice, ali što je još važnije učvršćivalo se razumijevanje i suradnja. Opremio je tako Pal („stari“ Pal, tako smo ga zvali, premda je bio veći mladić od mnogih znatno mlađih od sebe) dvadesetak naših knjiga, pomagao nam u prijelomima nekih izdanja, ali i podupirao u svakom koraku našega rada duboko vjerujući cijeloga života u ono što pokreće cijeli svijet: u riječ.

I veselio se tim knjigama, nije to za njega bio samo (slabo honorirani) posao: naslovnice naših izdanja stavljao je uz bok svojih najboljih dizajnerskih rješenja na izložbama posvećenima njegovu talentu.

Tako je bilo i na onoj posljednjoj, u Muzeju za umjetnost i obrt. Njegov je genij ispunio cijelo izložbeno prizemlje, a sam je Autor kroz cijelu izložbu prošetao s nekakvom sjetom u očima. Tada sam Pala vidio poljednji put. I njegove su oči, tužne, na kraju puta, govorile da je to vjerojatno posljednji naš susret. I bio je. No za sobom je ostavio spomenik trajniji od mjedi: otisak svoga života u ljepoti grafičkog umijeća i dizajna.

Imali smo vrašku sreću da je dio svog talenta podijelio s nama.

Inga Vilogorac Brčić

Salonae Longae 2010.

Klasični seminar *Salonae longae. Od antičke Salone do humanističkog Splita* ove je godine održan po drugi put (5 - 9. ožujka), u organizaciji I. gimnazije u Splitu, Instituta Latina & Graeca u Zagrebu, Katedre za staru povijest Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, a pod vodstvom neumorne profesorice Inge Belamarić.

Prethodne je godine seminar bio posvećen kulturi ladanja od antike do humanizma, a ovaj put temom je bio splitski zaštitnik, sveti Dujam. Povijest njegova kulta te odjeci u pisanim izvorima i likovnoj umjetnosti ispunili su bogat program seminara, koji je uključio obilaske važnih splitskih spomenika i institucija, zanimljiva predavanja te lektorate s tekstovima poznatih kršćanskih literarnih i epigrafskih izvora. Sudionici seminara bili su istaknuti učenici klasičnih gimnazija u Zagrebu, Splitu i Dubrovniku.

Znanstvenici koji se bave kultom sv. Dujma, uz već uigrani tim profesora angažiranih u seminaru, ponudili su sudionicima raznolike i vrijedne sadržaje. Odmah po dolasku u Split dočekao ih je prof. dr. Joško Belamarić, koji ih je

